

Nr 653.

Av herr **Lövgren**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 193, angående domänverkets övertagande av Kalix träindustriaktiebolags tillgångar m. m.

I proposition nr 193 till årets riksdag föreslår Kungl. Maj:t att »åtgärder må vidtagas för Kalix träindustriaktiebolags likvidation» samt om »avveckling av föreningen Nederkalix industri u. p. a.» i överensstämmelse med grunder som av departementschefen angivits i motiveringen till dessa förslag. Avsikten med bolagets likvidation är att förena dess anläggningar vid Karlsborg till en med domänverkets övriga sågverk i Norrbotten gemensam förvaltningsenhet. Och mot detta förslag vill undertecknad icke resa någon invändning ehuru saken dock ligger så till, att någon tvingande anledning att träda i likvidation icke föreligger för bolaget. Av styrelseberättelsen för år 1935 framgår att bolagets tillgångar uppgå till ett belopp av kronor 7 670 324: 86 under det att dess främmande skulder uppgå till kronor 4 263 785: 96. Det föreligger alltså en tillgång på kronor 3 406 538: 90 utöver främmande skulder, och detta belopp motsvarar alltså cirka 68 procent av aktiekapitalet, som är kronor 5 004 500: —. Bolagets råvarukontrakt med domänstyrelsen utlöper emellertid innevarande avverkningssäsong, och denna omständighet nödvändiggör naturligtvis en omprövning av hela företagens framtid, då det säger sig självt att företaget icke kan existera utan en viss garanti för råvaruleveranser i fortsättningen. De skäl som anförts för en sammanslagning av bolagets industrianläggningar med domänverkets egna äro enligt min åsikt tillräckligt bärande för att denna sammanslagning bör komma till stånd, men driften torde dock av praktiska skäl böra organiseras i aktiebolagets form. Jag skall emellertid icke uppehålla mig vid denna sida av problemet utan hänvisar till de skäl för en sådan anordning som anförts av utredningsmannen, advokaten Schultz. Med min motion avser jag att för riksdagen påvisa vissa skäl som tala för en något liberalare behandling av de enskilda aktieägarna i företaget och vissa av medlemmarna i den ekonomiska föreningen än den som skulle ske vid ett bifall till propositionen oförändrad.

När de preliminära förhandlingarna år 1926 fördes mellan representanter för kalixbygden och den dåvarande ekmanska regeringen sattes såsom ett villkor för regeringens medverkan att bygdens befolkning efter måttet av sin förmåga skulle intressera sig i företaget. Den av kommunen tillsatta industrikommittén upptog så förhandlingar med Svenska handelsbanken om villkoren för ett förvärf av industrianläggningarna vid Karlsborg ur Ytterstfors-Munksunds konkursmassa och med enskilda personer som förfogade

över något kapital om teckning av aktier och slutligen om bildande av en ekonomisk förening med syfte att finansiera den lokala aktieteckning som gjordes av personer som icke kunde betala teckningen kontant. Resultatet av dessa förhandlingar blev, att anläggningarna erbjödös åt industrikommittén för 550 000 kronor kontant eller ock mot en likvid i form av aktier till ett belopp av 850 000 kronor. 174 000 kronor tecknades av enskilda personer och 1 582 000 kronor genom den ekonomiska föreningen. Av det genom den ekonomiska föreningen tecknade beloppet har emellertid influtit endast cirka 200 000 kronor. Det i verkligheten inbetalta enskilda aktiekapitalet uppgår således icke till mer än 850 000 plus 174 000 plus 200 000 kronor eller sammanlagt 1 224 000 kronor. Ger man då vitsord åt den värdering av bolagets tillgångar som finnes intagen i bolagets styrelseberättelse för år 1935, så skulle 68 procent av aktiekapitalet finnas i behåll och de enskildas kapitalinsats förty värd 832 320 kronor sedan förlusterna på bolagets verksamhet gäldats.

Nu är det ju emellertid vanligt att man vid en rekonstruktion av ett affärsföretag icke blott gör detsamma kvitt skulderna utan så vitt möjligt också konsoliderar detsamma på bekostnad av minoriteten av aktieägarna. Under-tecknad tadlar därför icke vare sig utredningsmannen eller departementschefen för det förslag som nu föreligger till avveckling av bolaget och industriföreningen, eftersom detta förslag utan tvivel är det mest rationella. Men jag ifrågasätter dock, om icke staten kunde ha anledning att visa något större hänsyn mot dessa enskilda aktieägare, därför att samtliga av dem strängt taget ha blivit aktieägare uteslutande under trycket av ett socialt nödläge och icke för snöd vinnings skull. Det sistnämnda kan ju möjligen av någon ifrågasättas i vad det gäller den aktiepost på 850 000 kronor som lämnades i likvid för anläggningarna vid bolagets bildande. Men jag tror mig på objektiva grunder kunna säga, att Ytterstfors-Munksunds konkursmassa skulle ha varit minst lika glad åt att få sälja anläggningarna som skrot för några hundratusen kronor. En sak som säkert varit möjlig vid denna tidpunkt. Följaktligen torde även för denna aktiepost böra utgå ersättning om riksdagen överhuvudtaget anser någon sådan böra komma i fråga.

Enligt propositionen skulle de medlemmar som erlagt 20 procent av det av dem tecknade beloppet vara fritagna från vidare betalningsskyldighet. Mot bakgrunden av de förhållanden under vilka denna aktieteckning ägt rum vill jag emellertid ifrågasätta om det icke kan vara tillräckligt om man avkräver de bemedlade av dem 10 procent av det tecknade beloppet och återbär till dem som betalat vad de inbetalt utöver 10 procent.

På grund av det ovan anförda hemställas,

att riksdagen måtte vidtaga den förändringen i Kungl. Maj:ts proposition nr 193, att de enskilda aktieägarna tillerkännas en ersättning vid likvidationen av Kalix träindustri-

aktiebolag intill ett belopp som motsvarar 68 procent av deras aktieinnehav, samt

att de medlemmar i den ekonomiska föreningen Nederkalix industri u. p. a. som erlagt mer än 10 procent av det av dem tecknade beloppet måtte erhålla återbäring av de belopp som de erlagt utöver 10 procent.

Stockholm den 18 mars 1936.

O. W. Lövgren.
